

עלון בנגינות מזמור ע"ש

בס"ד

כניסת שבת 5:47
יציאת שבת 6:58

הוצאה לאור:
יצחק חלבה 052-6025436

גיליון מס' 1080 כב' תשרי תשפ"ז

וזאת הברכה

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

משה רבינו מברך את השבטים לפני מותו, כל שבט ושבט לפי כבודו ומעלתו. בהגיע תורו של גד הוא אומר להם: **"וּלְגֵד אָמַר בָּרוּךְ בְּרוּזִיב גָּד... וַיֵּרָא רֵאשִׁית לוֹ כִּי שָׁם זֻלְפָּת מְזֻקֶּק סָפוֹן"** (דברים לג, כ-כא) מה כוונת משה רבינו באומרו 'וירא' מה ראה שבט דן עד שמשה הדגיש ראייה זו בברכתו? כך שואל מו"ר הרב נבנצל שליט"א.

מסביר רש"י: **"ראה ליטול לו חלק בארץ סיחון ועוג, שהיא ראשית כבוש הארץ"** (שם) דהיינו, ארץ סיחון ועוג שכבשו בני ישראל לפני כניסתם לארץ מצאה חן בעיניהם להיות ראשית נחלתם; וכל כך למה? **"כִּי שָׁם זֻלְפָּת מְזֻקֶּק סָפוֹן"** באותה נחלה טמון ה'מחוקק' - משה רבם, וקברו ספון מבני האדם, כפי שהתורה מעידה **"וְכֵן יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה"** (שם לד, ו).

והנה מסביר הרב, זהו טעם חדש שלא הכרנו עד כה, שכן בספר במדבר מובא טעם אחר לרצונם לנחול בעבר הירדן מזרחה **"בַּמִּקְנֵה רֶבֶךְ לִבְנֵי רְאוּבֵן וּלְבְנֵי גָד עֲצִימֵי מֵאֹד וַיֵּרָאוּ אֶת אֶרֶץ יַעֲזֹר וְאֶת אֶרֶץ גְּלָעָד וְהָיָה הַמָּקוֹם מְקוֹם מִקְנֵה"** (במדבר לב, א) דהיינו, המניע העיקרי להחלטתם היה השיקול הכלכלי, זוהי ארץ מרעה המתאימה לגידול המקנה, ולמרות שמשה ניסה לשכנע אותם לחדול מתוכניהם הם עמדו בשלהם תוך כדי התחייבות להיכנס חלוצים למלחמת כיבוש הארץ. והנה כאן מתייחס משה רבינו אל עבר הירדן כאל 'ראשית', ולא רק מפני שנכבש ראשון אלא מפני חשיבותו, שכן לשון ראשית מורה על חשיבות, כגון **"רֵאשִׁית תְּבוּאָתָה"** (ירמיהו ב, א).

תואר המיוחס לישראל מחמת חשיבותם; התרומה גם היא נקראת ראשית, שנאמר: **"רֵאשִׁית דִּגְלָךָ תִּירְשֶׁף וַיִּצְהָרְךָ"** (דברים יח, ד) והתורה נקראת ראשית שנאמר **"רֵאשִׁית דִּרְכּוֹ"** (משלי ח, כב) ממילא גם ארץ זו היא בעלת חשיבות גדולה מיתר הארצות, והסיבה היא מפני שקברו של משה 'המחוקק' מצוי שם.

על קברו של משה נאמר במשנה (אבות פ"ה מ"ו) שהוא מעשרה הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות. מסביר הרב: משמעות הדבר היא שאין קבר זה כלול בגבולות ימי היצירה של ששת ימי בראשית, אלא שהוא שייך לעולמות עליונים יותר. ואכן מתואר בגמרא (סוטה ד.) שכשרצו לחקור היכן קברו של משה שלחו משלחת אנשים, וכשעמדו בראש ההר נדמה להם שהוא למטה, וכשירדו נדמה להם הוא למעלה; גם כשהתחלקו לשתי קבוצות, אלו שלמעלה נדמה להם שהוא למטה ואלו שלמטה נדמה להם שהוא למעלה. נמצא שקברו של משה איננו מוגבל לגבולות מקום מסוים כיון שעשוי מחומר שאינו סובל מקום קבוע. כיוצא בדבר חז"ל הגדירו את ארון הקודש, ואמרו עליו **"מקום ארון אינו מן המידה"** (בבא בתרא צט.) ואכן כשמניחים את ארון הקודש בתוך עשרים האמות של בית קודש הקודשים, עדיין אפשר למדוד עשרים אמות פנויות. וודאי שהארון קיים וגם קברו של משה קיים, אלא שהם מעבר לגבולות המקום. השאלה היא האם יש קשר בין שתי היצירות הללו?

אומר הרב, המשותף לכל הניסים שבתורה הוא שאפשר לדמיין בשכל האדם כיצד התרחשו, לא קשה לדמיין את משה מרים את ידו והים נחצה לשניים, או לצייר את המן יורד מן השמים; אולם

כלל זה אינו תקיף בנס 'ארון אינו מן המידה' ולא בקברו של משה. והסיבה היא מפני שאי אפשר שחפץ ברמה רוחנית כזו יצליח לעמוד במקדש, לולי שה' עשה נס בתוך נס ורק אז נכנס הארון למסגרת המציאות. הוא הדין על קברו של משה אשר אינו רק לוחות אבן, אלא תורת אלוקים חי, התגשמות התורה בגוף בשר ודם. ולכן למרות שבחיי חיותו 'הצליח' לעמוד במסגרת העולם הזה, הרי שאחרי מותו, על פי הכלל 'גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהן' (חולין ז:) הרי שאין אפשרות להצטמצם בתוך קבר המצוי במקום מסוים.

זהו אם כן הקשר שבין שני לוחות הברית לבין מי שקיים את מה שכתוב בהן כל חייו; בין המקום הנקרא ראשית **"וַיֵּרָא רֵאשִׁית לוֹ"** בו טמון משה רבינו, לבין התורה הנקראת ראשית **"רֵאשִׁית דִּרְכּוֹ"**.

לאור האמור כאן מתעוררת שאלה גדולה: מדוע הקפיד עליהם משה עקב רצונם לנחול בעבר הירדן - גם לאחר שקבלו עליהם לצאת חלוצים למלחמה - אחרי שראינו את המעלה של אותה נחלה? כדי לתרץ קושיה זו נשאל שאלה נוספת: לאחר שהבננו את מעלת קברו של משה וקדושתו, מדוע נבצר מבני אדם לדעת את מקומו? אדרבה, צריך היה לגלות ולפרסם היכן הוא טמון כדי לאפשר לאנשים לבוא ולהשתטח על קברו, כפי שהולכים להתפלל על קברו של רבי שמעון בר יוחאי או צדיקים אחרים.

אומר הרב, מעבר לכל הפירושים שנאמרו על שאלה זו אפשר לומר שמתנות גדולות אינן ניתנות בחינם - צריך לזכות בהן; וככל שהמתנה גדולה יותר נדרשת זכות גדולה בהתאם, שהאדם המקבל יהיה ראוי לה יותר. ממילא אם נותנים לך מתנה רוחנית חשובה הרי שמחויב אתה לעמול בה.

הרב המשיל על זה משל: אדם שנקלע לקשיים כלכליים וזקוק להלוואה על מנת לשקם את מצבו הפיננסי, אלא שידוע לנו שקיבל הלוואות בעבר מספר פעמים, ובמקום להשתמש בהלוואות לשיקום מצבו בזבז את הכספים בבילויים ומסעדות, וודאי שבמקרה כזה אסור לתת לו את הכסף כיון שבמקום לסייע לו אנו מכשילים אותו, שכן אילו לא היה מקבל את העזרה הכספית היה נאלץ לעבוד על מנת להתפרנס, ובמקום זה ה'סיוע' שקיבל הביא אותו להתבטל ומצבו הורע.

מעתה הבה ונתבונן: נותנים לנו את ארץ ישראל - מתנה יקרה - הרי שהמטרה היא להתעלות בה בעבודת ה'; אם זוכים יותר - נותנים לנו את ירושלים, את הר הבית, מקום המקדש, כל זה בתנאי שמנצלים מתנות אלו לקרבת אלוקים, אחרת כל זה נהפך לרועץ ח"ו. מדוע? כיון שהאדם יסמוך עליהם שיהיו לו מגן ותריס בפני הפורענות, והאמת היא שהמקומות הקדושים הללו אינם תחליף לעבודה העצמית של כל אחד, ליגיעה ועסק התורה של כל פרט בעם ישראל. נכון שאמרו חז"ל 'ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות', אולם אין פירוש הדבר שא"י הינה 'תחליף' לשאר המצוות.

אם כן הוא הדין בנידון דידן, היות ומעלת מקום קבורת משה היא גבוהה במיוחד ומקבילה לקדושת מקום הארון, הרי שאיננו זכאים להימצא בו כשם איננו רשאים להיכנס למקום הארון. אלו מקום קבורת משה היה גלוי לעין כל יתכן והיינו סומכים על קדושתו במקום לנסות להתקדש ולתקן את מה שטעון תיקון. עינינו רואות שישנם אנשים המתייחסים אל קברות צדיקים כאל מקום בעל סגולות המחולל ניסים ונפלאות, וסומכים על זה בתפילתם בלי להתאמץ לתקן את המעוות אצלם. וזה יכול להיות קטרוג ח"ו על ישראל במקום ברכה. לכן לא רצה משה שבני גד ינחלו בעבר הירדן. עלון זה מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג ר' אליהו דרמר בן ריבה זצ"ל שבת שלום וחג שמח יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף הכהן בן קלרה, מרשין בן ברינדז, דניאל בן שרה, יצחק בן מנחם טוב, יעקב יהושע בן חיים יחזקאל, שלמה ידידיה בן עליזה, עופר פילבר בן יפה, יוסף אילוז בן מרים, גיל יצחק בן כוכבה, אברהם חולי בן שמחה, דניאל משה בן פרננדז, מרת אמי אולגה בת קלרה, מיכל בת אורלי, דונה דני בת זוהר, מרים קוקי בת חנה, הרבנית דונה בת יעל ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזכיו הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד